

За більшовицькі НАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому та місцевому
Одеського Державного Університету ім. І. І. Мечнікова

№ 11 (250)

Субота, 23 квітня 1949 р.

Ціна 20 к.

ЗВІТ ПЕРЕД БАТЬКІВЩИНОЮ

Наближається літня екзаменаційна сесія. На хімічному факультеті вже почалися іспити. Днями будуть звітувати перед державою студенти біологічного та географічного факультетів. На всіх факультетах студенти закінчують свої курсові роботи.

Наш університет випускає в цьому році 300 молодих спеціалістів. У них уже розпочався захист дипломів. Незабаром вони стануть перед державною екзаменаційною комісією і будуть звітувати Батьківщині, партії, великому Сталіну про те, чому навчив їх університет за 5 років.

Успіх екзаменаційної сесії вирішується саме в ці дні. Не гаючи часу взялись за систематичне повторення вивченого матеріалу, правильно спланувати свій робочий день — ось завдання кожного студента. Сьогодні наша газета розповідає про методи підготовки до іспитів студента III курсу історичного факультету Бориса Найдьонова та студентки II курсу філологічного факультету Іри Матковської. Всім студентам університету потрібно вчитися у цих товаришів.

Добра підготовка до іспитів багато в чому залежить від правильної організації допомоги студентам. Деканати, викладачі, працівники кабінетів і кафедр повинні подбати про те, щоб створити для студентів найкращі умови в ці напружені дні.

Потрібно широко ознайомити студентів з твердо визначени-

ПЕРШІ ІСПИТИ

Сьогодні вона здається їм незвичайною, ця знайома аудиторія. Шафи з книгами, довгі столи. Доцент Жукова запрошує трьох студентів. Одною з перших складає іспит з діалектичного матеріалізму студентка IV курсу хімічного факультету Сталінський стипендіат Валентина Луньонюк. Її відповідь — тверда та чітка. Почувається, що дівчина добре працювала і зараз впевнена у своїх знаннях. Валентина розповідає про те, як великі вожді радянського народу Ленін та Сталін розвинули далі положення марксистського діалектичного методу, як вони приміняли цей метод в практичній діяльності більшовицької партії...

ми днями та годинами групових та індивідуальних консультацій. Велику користь принесли студентам тематичні консультації з найскладніших питань учбової програми.

Наукові кабінети, студентська та наукова бібліотеки повинні працювати без вихідних днів, скласти списки рекомендованої літератури.

Господарська частина університету мусить добре обміркувати питання про створення для студентів найсприятливіших матеріальних умов, в першу чергу покращити роботу студентської їдальні.

Велику користь принесли студентам консультації, влаштовані в Червоному кутку гуртожитку. Керівникам кафедр слід провести в життя цю важливу форму підготовчої роботи.

Екзаменаційна сесія є перевіркою знань студентів, їх ідейно-політичного зростання, є контролем діяльності професорсько-викладавського складу, комсомольської та профспілкової організації.

Партійні і комсомольські організації, борючись за авангардну роль комуністів та членів ВЛКСМ, повинні повсякденно перевіряти хід підготовки до іспитів, не залишаючи поза увагою жодного факту, який заважає роботі.

Екзаменаційна сесія — наш звіт перед Батьківщиною.

Доброю підготовкою забезпечимо успіх на іспитах!

30 хвилин продовжувалась відповідь Сталінського стипендіата, секретаря комітету ВЛКСМ університету Валентина Луньонюк. Доцент Жукова оцінила її знання на «відмінно».

Перший день іспитів показав, що студенти IV курсу хімічного факультету добре підготувалися до екзаменаційної сесії. Відмінні знання показали також студенти Дрізо, Андреев та інші.

Іспит з діалектичного матеріалізму відбувся також на V курсі хімічного факультету. 18 студентів одержали відмінні оцінки, 11 — добрі. Відмінні знання показали студенти Смірнова, Витягайловська, Шорап та інші.

ДОБРОЮ ПІДГОТОВКОЮ ЗАБЕЗПЕЧИМО УСПІХ НА ІСПИТАХ!

Вчитись так, як Іра Матковська

Всі студенти 2-го курсу російського відділу філологічного факультету добре знають свою сокурницю Іру Матковську. Це серйозна, енергійна комсомолка, відмінниця навчання. Вона старанно готується до кожного семінару з основ марксистсько-ленінізму, читає багато допоміжної літератури, тому її виступи на семінарах привертають загальну увагу, відзначаються глибиною знань.

Іра готується до семінару не напередодні, як це роблять деякі студенти, а на протязі всього тижня. Кожного вечора її можна побачити за читанням центральних газет та журналів. З усіх дисциплін Іра зазвичай рекомендувала літературу. Вона готується до екзаменаційної сесії з першого дня семестру. Іра вмільо планує свій робочий день не тільки для учбової але й для великої громадської роботи.

Матковська — член комсомольського бюро факультету, староста наукового філософського гуртка.

Іра Матковська впевнено чекає початку сесії. Її товариші знають, що Іра успішно складе іспити.

Дипломні роботи з української мови

Цього року дипломні роботи з української мови якісно відмінні від дипломних робіт попередніх років. Більшість дипломних робіт цього року мають дослідницький характер. Дипломанти уже вичитали свої роботи і подали на рецензію. З кращих робіт можна назвати дипломні роботи Сталінської стипендіатки В. Карпової — «Мова творів М. Бажа на період Вітчизняної війни», студента В. Єфіменка — «Горький про мову», студента Я. Макаренка — «Мова с. Яски Білявського району», студентки Б. Букліної «Мова с. Рокосляни Овідіопольського району». Останні дві роботи написані за матеріалами, які зібрали дипломанти в час літніх діалектологічних експедицій у названі села.

Дипломна робота студента Я. Макаренка буде заслухана в травні місяці цього року на Другій Міжобласній діалектологічній нараді.

Доц. МОСКАЛЕНКО.

Таня Савілова за час навчання в університеті зарекомендувала себе як вдумлива студентка, чуйний товариш. Вона довгий час працювала редактором курсового бюлетеня.

Тепер Савілову призначено редактором факультетського академбюлетеня.

Але на курсі є студенти, які невимірювано або безвідповідально ставляться до учоби. Товариші Татарчевська, Рижський, Бендер погано готуються до іспитів. Чудові, весняні дні не дають їм змоги сісти за книжки.

Другий курс російського відділу міцний здоровий колектив, що має всі можливості зайняти провідне місце на філологічному факультеті. Такі студенти як Львова, Кожевнікова, Соколова, Криштопенко, Салаван, Діхтяр і ряд інших беруть активну участь в роботі наукових гуртків та в громадському житті університету.

Допомогти відстаючим товаришам добре підготуватись до іспитів — справа честі всіх студентів курсу.

П. ТІХОНОВ.

СЕРЬОЗНА ПЕРЕВІРКА

Колоквіуми займають особливе місце серед заходів, які проводяться в період підготовки до іспитів. Колоквіуми допомагають вияснити слабкі місця в справі підготовки до іспитів. Результати колоквіумів з історичної геології, які пройшли на початку квітня в 1-й і 2-й групі II курсу геолого-грунтознавчого факультету, показали, що поруч з студентами, які працюють систематично і які одержали відмінні оцінки (т.т. Волосевич, Мосоян, Єлізарова) є студенти які працюють ривками, сподіваючись на останні кілька днів перед іспитами. Їх знання поверхові і являють собою суміш окремих наукових положень, не продуманих і не зв'язаних між собою.

До числа таких студентів, які одержали погані оцінки на колоквіумі, відносяться студенти 2-ої групи Рудик і Білопольська та студент 1-ої групи Дручін.

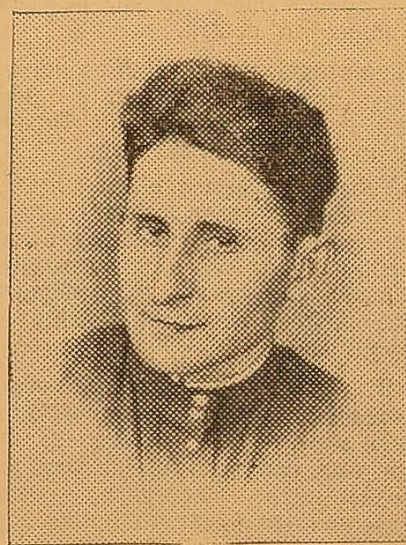
Результати колоквіумів повинні послужити для таких студентів суворим застеререженням.

Тільки систематична і щоденна робота над матеріалом дозволяє здобути глибокі та стійкі знання, стати повноцінним спеціалістом в своїй галузі.

Трибуна передового досвіду

МІЙ МЕТОД ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТІВ

(Розповідь студента III-го курсу історичного факультету Бориса Найдьонова)

Готуватись до іспитів я почав ще з перших днів квітня. Перш за все я уважно конспектував матеріали, які подаються викладачем. Після короткого відпочинку у 2-3 години перечитую законспектоване за день, але не підряд по всім предметам, а таким чином, що, перечитавши конспект з одного предмету, я зараз же переглядаю цей матеріал по підручнику. Ще місяць тому я склав собі план повторення пройденого курсу з тих предметів, які винесені на іспити. Повторення я роблю по підручнику, щоденно перечитуючи не менше як по 15 сторінок, водночас я роблю помітки у зошиті, зазначаючи важливі події та положення, на які потрібно буде звернути особливу увагу перед безпосередньою підготовкою до іспиту по цьому предмету.

Я вибрав собі фуркацію історії народів СРСР. Крім конспекту та підручників, я намагаюсь як можна більше проробити допоміжної літератури. Дуже часто я перечитую «Короткий курс історії ВКП(б)». Крім того я завжди звертаюсь до нього, коли мені потрібно розв'язати важливі принципові питання. Багато мені допомагає і моя робота керівника слітшколи в драмтеатрі ім. Жовтневої Револуції. Готуючись до заняття, я проробляю ті ж самі матеріали, які я вивчаю зараз на курсі. Для кращого закріплення матеріалу я широко користуюсь художньою літературою. Так, до теми «Велика

НАПЕРЕДОДНІ ДЕРЖАВНИХ ІСПИТІВ

Лічені дні відділяють випусників-філологів від закінчення університету. Пройде ще небагато часу, і їх завітна мрія стане дійсністю: студенти будуть викладачами. Зараз на V курсі філологічного факультету кипить напружена робота по підготовці до державних іспитів. Всі студенти вже написали і здали на рецензування свої дипломні роботи. Їх зусилля тепер цілком спрямовані на те, щоб з честю продемонструвати перед державною екзаменаційною комісією свої знання, щоб виправдати довіря Батьківщини, яка надала їм права і можливість одержати вищу освіту.

Студенти-випусники повинні будуть скласти три іспити: з основ марксистсько-ленінізму, російської літератури і російської мови. Після екзаменив відбувається прилюдний захист студентами своїх дипломних робіт.

Зараз з усіх предметів, які виносяться на державні іспити, організовані питання оглядних лекцій. Лекції читають доценти З. А. Бабайцева, П. І. Збандуто, І. І. Цукерман, кандидат філологічних наук Н. В. Юстратова і інші.

Вмільо розподілити свій час, систематично повторити пройдений матеріал — таке тепер завдання, від виконання якого залежить успіх випусників на державних іспитах.

НАПРУЖЕНІ ДНІ

Напружено працюють студенти III курсу історичного факультету. В групах розгорнулася активна підготовка до екзаменаційної сесії.

Студенти I-ої групи закінчують курсові роботи з історії народів СРСР. На «відмінно» оцінені роботи студентів В. Галая «Револуція 1905 р. в Одесі», Е. Ріхтера «Брестський мир», Г. Лобзіної «Початок революції 1905 р.» та інші.

В групі активно проходять семінари з політичної економії. Добрі знання показують студенти Бічуц, Лесін, Коломіячук та інші.

Але в групі є ще студенти, які не почали серйозно готуватись до іспитів. Так, наприклад, комсомолка Большан дуже рідко виступає на семінарах, недостатньо працює над підготовкою курсових робіт.

Група має всі можливості відмінно скласти іспити, вийти на перше місце в університеті. Обов'язок всіх комуністів та комсомольців групи — допомогти відстаючим товаришам, спрямувати студентів групи на ще діяльнішу підготовку до екзаменаційної сесії.

кується у багатьох наших журналах та газетах і систематично переглядаю та проробляю найбільш цінні роботи, що друкуються в журналах «Большевик», «Вопросы экономики» та інші.

Багато уваги приділяю я вивченню іноземної мови. Той висновок, що іноземною мовою треба займатись кожний день — правильний, і навіть якщо приділяти цьому небагато часу, але систематично додержуватись цього правила, — успіх буде забезпечений. Головне мати план, за яким будувати свою роботу, щоб послідовно не зупиняючись на дургорядних питаннях, вивчати мову. Я взяв собі за правило щоденно вивчати напам'ять 5-10 незнайомих мені слів, які я зустрічаю в книзі, або в журналі і таким чином я збагачую свій активний запас слів. Крім цього робити так: ввечері перед сном декілька разів повторювати ці слова та їх значення, а вранці — знову 2-3 рази, і цього буде досить, щоб їх запам'ятати. Ще краще придумати для цих слів яке-небудь речення.

Мені багато допомагає також і робота в науковому гуртку: вона привчає мене до роботи над джерелами, над монографіями і допомагає виробити наполегливість, і терпіння, що конче потрібно для відмінного оволодіння матеріалом.

Жовтнева Соціалістична Револуція та перемага радянської влади в СРСР» я вдрге перечитав ряд книжок: Фурманова «Чапаєв», О. Толстого «Хліб», «Хожденіє по мукам», С. Бойченка «Молодість» та інші.

Не менше уваги я приділяю політичній економії. Я уважно конспектую першоджерела — праці основоположників марксистсько-ленінізму. Такий метод допомагає мені краще зрозуміти викладений там матеріал та засвоїти його. Я намагаюсь не пропустити жодної статті, що дру-

КНИГИ ЛАУРЕАТІВ СТАЛІНСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Роман про трудові подвиги радянських людей

(„Далеко від Москви“ В. Ажаєва)

Присудження сталінських премій за літературу в 1948 році — доказ нового піднесення радянської літератури, результат піклування і сприяючого керівництва партії більшовиків.

Численність нових імен, багатонаціональний склад літературів говорять про бурхливе піднесення соціалістичної культури в нашій країні.

Тема творчої праці зайняла почесне місце в радянській літературі. «Праця», говорив О. М. Горький, — повинна стати гербом наших книг». Серед творів лауреатів 1948 року на тему про соціалістичну працю написані твори поезії, прози і драматургії. Олександр Корнійчук в п'єсі «Макар Діброва» показав боротьбу передових шахтарів Донбасу за дострокове виконання п'ятирічної програми. Аркадій Кулешов поемі «Нове русло» присвятив будівництву електростанції білоруськими колгоспниками. «Зелена вулиця» Сурова показує боротьбу нового із старим, з консерваторами, низькопідприємцями. Поема Луконіна «Робочий день» — правдива розповідь про героїзм сталінградського тракторного заводу.

В циклі віршів «Славна праця» Степан Шипачов розкриває глибокий зміст праці. Молодий хабаровський письменник Василь Ажаєв в романі «Далеко від Москви» хвилює і глибоко показує трудові подвиги радянських людей в роки Великої Вітчизняної війни. Епіграфом до всього роману можуть служити слова, які відносяться до одного з героїв роману: «Його невпинно приваблювало бажання діяти, боротися, захоплювала та повнота життя, яку можна назвати щастям». Тема рома-

ну — будівництво нафтопроводу на Далекому Сході. Роман розкриває поезію, красоту соціалістичної праці, рист новаторської, всенародної ініціативи мас в усіх областях будівництва.

Перед читачами проходить багато осіб. Але кожна з них — начальник будівництва більшовик Батманов, інженер Берідзе, Олексій Ковшов, Тана Васильченко, Умара, рядові партійні і радянські працівники — все це люди мужні, вперті в праці. Вони стають рідними і близькими читачеві. Роман «Далеко від Москви» глибоко розкриває тему більшовицького керівництва трудовим колективом, ідейним, творчим ростом радянської людини на підприємстві. В. Ажаєв в яскравих образах розкрив більшовицьку науку виховання людей. Автор роману відзначив всю складність і багатство культури нових відношень, нових почувань, які склалися в процесі праці. Роман глибоко розкриває тему трудового виховання молоді. Дротянний зв'язок через тайгу, штурм тайги — сувора школа комуністичного виховання бригади Тани Васильченко. Поглиблене, збагачене почуття живого радянського патріотизму, гаряча любов до Батьківщини, до партії Леніна — Сталіна, почуття радянської національної гордості об'єднують твори, удостоєні Сталінської премії. Вірні народу, озброєні яким знаннями цілі — герої книг, удостоєні Сталінської премії — кращі передові люди Сталінської епохи, допомагають росту мільйонів радянських людей.

Доц. П. ЗБАНДУТО.

„СТАЛЬ І ШЛАК“ В. ПОВОПА

Післявійськовий час, епоха будівництва комунізму в нашій країні висунули перед радянською літературою нові проблеми: зображення героїчної праці радянських людей, праці свідомої, творчої, формуючої світогляд наших людей, зображення провідної ролі більшовицької партії в усіх успіхах нашого народу; глибоке і всебічне розкриття образу радянської людини, — творця першого в світі комуністичного суспільства. Ці нові завдання можливо було вирішити тільки всебічно знаючи в усіх подробицях і деталях життя і працю радянської людини на різних ділянках будівництва комунізму. Нові завдання висунули і нових художників слова, для яких теми, сюжети

і герої написаних ними творів були частиною їх життя, їх роботи.

В ряду нових імен письменників — лауреатів Сталінських премій ми бачимо автора роману «Сталь і Шлак» Володимира Попова.

Соціалістична праця створює не тільки матеріальні, але й моральні цінності, вона виховує радянських людей в душі комуністичної моралі.

З донецького інженера-металурга виріс талановитий радянський письменник. В своєму романі В. Попов глибоко вводить читача в атмосферу виробництва, створює поетично написані картини праці металургів технологічного процесу, в якому одночасово з плавленням сталі, формуєть-

ся і сталінський характер радянської людини.

Багаторічна практика інженера-виробничника, видатні якості інженера людських душ дозволили В. Попову глибоко відобразити закономірності життя і праці радянського колективу, розкрити психологію кожного з його членів.

В романі яскраво зображена героїчна праця донецьких металургів прифронтового заводу, правдиво описана евакуація заводу, показано піклування Батьківщини про евакуйованих, розкрита сила заводського колективу, яка продовжувала діяти в ці важкі дні.

Майстерно, з глибоким проникненням в психологію робітників, описує автор роману творчу дружбу в праці робітників і інженерів Донбасу і Уралу, їх обмін досвідом, товариську взаємодопомогу в змаганні — всі ці високі якості, можливі лише на радянському заводі, між робітниками і інженерами, вихованими партією і радянською владою.

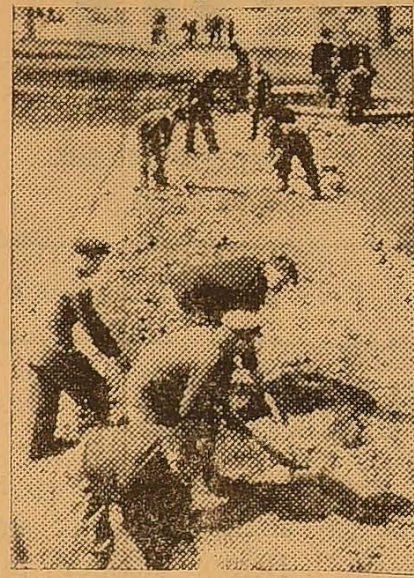
Це виховання робить героїв роману — інженерів Макарова, Крайнева, Григор'єва, майстрів Шатілова, Перм'якова і інших героями праці, а Сердюка, «апостолів» Петра і Павла Прасолових, Валентину Теплоу, старих робітників братів Вороб'євих, Луценко, Дар'ю Васильовну — героями підпільної боротьби з німецькими загарбниками на окупованій території.

Роман багатий і специфічний не тільки своїм ідейним змістом, але й прекрасними художніми образами, поетичними і яскравими картинками. Новаторством письменника є те, що він зумів поетично зобразити виробничу працю — картини плавки сталі й інші полюють кожного читача пафосом творчої праці. Його герої розмовляють яскравою і соковитою мовою. Автор підняв глибокі моральні проблеми — радянського патріотизму, сім'ї, кохання і вирішив їх художньо на великому життєвому матеріалі.

Прекрасно передана керівна роль комуністів, показана велика любов радянських людей до своєї більшовицької партії і її геніального вождя. Головний герой роману інженер Сергій Крайнев говорить: «...ту велику справу, що робить товариш Сталін, я завжди уявляю собі як величезну плавку сталі. Він великий сталевар. Він так керує найскладнішим процесом, що весь народ стає сталінним монолітом небуваючої твердості і я почувую, що близько той день, коли вся фашистська нечисть, цей шлак людства, буде викинуто за поріг».

І. ГОЛЬДЕНБЕРГ,
ст. V курсу філфаку.

СТУДЕНТИ НА НЕДІЛЬНИКУ

17 квітня студенти юридичного і геолого-грунтознавчого факультетів вийшли на неділяки в Ботанічний сад університету.

З юнацьким запалом працювали студенти в саду: прокладали нові алеї, розширювали доріжки, обкопували дерева.

Студенти юридичного факультету т.т. Барботько, Майзенбер, Новінова, Кучеренко, Шунін були прикладом в праці.

Добре працювали студенти геолого-грунтознавчого факультету т.т. Ткач, Ермакова, Єлістратова.

На жаль, серед студентів були й такі товариші, поведінка яких не до лиця комсомольцям.

Студенти юридичного факультету Черкес і Монастирський прибули на неділяки з велосипедом і протягом всього робочого дня їздили по доріжках. Студент Мужийський зв'язався з півторигодинним запізненням.

Ми повинні прагнути до того, щоб такі факти не повторювались в майбутньому.

Неділяки повинні стати засобом зміцнення дисципліни серед комсомольців.

І. КАЛІНІН.

ОБГОВОРЕННЯ П'ЕСИ „СТУДЕНТИ“

На черговому засіданні літературної студії університету була заслухана п'єса студента філологічного факультету Г. Довнара «Студенти».

Г. Довнар зумів показати, як в радянському вузі в процесі навчання проявляються всі кращі риси людини, виховуються висококультурні спеціалісти — майбутні будівники комуністичного суспільства і, одночасно, зазнають краху всі намагання себелюбних і пустих людей прожити за чужою спиною, обманути державу, взявши від неї як можна більше і віддавши їй як можна менше.

В основу сюжету покладено реальні взаємовідносини між студентами, які можна знайти в кожному радянському вузі.

Автор правдиво розв'язує любовний конфлікт між основними героями п'єси — Яшою і Зіною, але приділяє цьому конфлікту надто багато уваги і місця.

Є в п'єсі і ряд інших недоліків. Чутливість Яші інди переходить в сентиментальність і слащавість. Навпаки, на долю негативного персонажу Ігоря припали всі чорні фарби, і його недоліки автор перебільшує до карикатурності. П'єса переважно дрібязковими побутовими деталями, багато діалогів надто розтягнути, що знижує їх виразність.

Всі ці недоліки були відзначені в процесі обговорення п'єси. Товариші Гольденберг, Нікітін, Штін, Фішман, Чеховський та інші в своїх виступах, по-товариському, прямо і обгрунтовано критикуючи твір, відзначили, що п'єса «Студенти» свідчить про безсумнівне творче зростання автора і про те, що автор знаходиться на вірному шляху.

Г. ОДИНЦОВ.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

„За соціалістичну культуру в студентському гуртожитку“

Під таким заголовком в нашій газеті від 26 березня 1949 р. були надруковані матеріали студентського рейду по гуртожитку. Рейдова бригада виявила ряд недоліків, які заважають справі підняття соціалістичної культури в гуртожитку.

Господарська частина університету вже ліквідувала ряд недоліків, вказаних в газеті. Студенти, що проживають в гуртожитку одержали 56 нових стільців, 30 лампочок, 250 нових простинь.

За час, що пройшов після рейду, поліпшився санітарний стан кімнат № 23 і № 107.

Комісія міського КП(б)У, яка нещодавно побувала в гуртожитку, відзначила добрий санітарний стан у більшості кімнат.

ЛОМОНОСОВ—ВЕЛИКИЙ РОСІЙСЬКИЙ ВЧЕНИЙ-ПАТРІОТ

Життя і діяльність нашого великого співвітчизника Михайла Васильовича Ломоносова являється яскравим прикладом самовідданого служіння Батьківщині, на яке здійснений дійсний патріот, який безмежно любить свій народ і його культуру.

Одержавши освіту і досягнувши великих висот наукових знань, Михайло Васильович Ломоносов не забув свого народу і не став виразником інтересів реакційного дворянства, яке схилилося перед закордоном.

Все своє свідоме життя М. В. Ломоносов вів непримиренну боротьбу за поширення наукового світогляду в Росії, прагнути до найбільшого розвитку виробничих сил країни, очолюючи демократичний напрям розвитку вітчизняної науки.

Діяльність М. В. Ломоносова в Петербурзькій Академії Наук була згловнена боротьбою з групою німців, які засіли в Академії. Ця група німців, підтримувана реакційним дворянством, вела боротьбу з вітчизняними, демократичними за походженням вченими, прищеплювала помилковий, антипатріотичний погляд про нездійсненність до науки, особливо виходив із «неблагородних» слів населення.

Ломоносов висловлював надію, що в Росії виростуть багаточисленні Ломоносови, він знав і вірив в творчі сили народу, він закликав своїх сучасників: ... показати, що может собетвенных платонов И быстрых разумом ньютонов Российская земля рождать.

Будучи сам виходцем з селян, які по закону не мали права на освіту, М. В. Ломоносов все життя боровся за створення учбових закладів, за допуск дітей селян, ремісників і інших до освіти.

Демократичні погляди Ломоносова особливо сильно виявились в його бажанні зробити науку надбанням найширших шарів населення.

Ломоносов перекладав з латинської мови і видавав статті вчених, він знайомив своїх сучасників з досягненнями Академії наук. Михайло Васильович Ломоносов був першим вченим, який став читати фізику на російській мові.

М. В. Ломоносов являється основоположником наукової термінології в нашій мові, і нам корисно згадати, що такі поняття як «питома вага», «термометр», «формула», «горизонт», «кислота» і багато інших, були вперше придумані і введені в російську мову Ломоносовим.

Михайло Васильович Ломоносов був геніально різноманітним вченим, він ніколи не обмежувався вузькими рамками якої-небудь однієї теми чи однієї науки.

«Він був природодослідником, філософом, поетом, істориком, географом, політичним діячем. Всім своїм самобутнім енциклопедизмом, що сягав від поезії і зображального мистецтва до великих фізико-хімічних

відкриттів, М. В. Ломоносов, як ніхто другий, доказав єдність всіх проявів людського духу, мистецтва і науки, абстрактної думки і конкретної техніки», — говорить про М. В. Ломоносова президент Академії Наук СРСР академік Вавілов.

Дякуючи своїм геніальним здібностям, виключній енергії, М. В. Ломоносов оволодів усіма основними пізнаннями як в області філософії, так і в області фізики, хімії і дру- гих наук.

Ломоносов вірив в безмежну силу людського розуму і в силу науки, яку вважав єдиним шляхом пізнання природи. Він заперечував будь-яку роль релігійного світогляду в пізнанні природи і розвивав матеріалістичне пізнання. Так, Ломоносов відкидав ідеалістичне вчення Лейбніца яке було тоді в моді і за яким світ складається із нематеріальних частинок. «Це вчення», — писав Ломоносов Ейлеру в 1754 році, — повинно бути до основи знищене моїми доказами».

Світ, за Ломоносовим, матеріальний, як у великому, так і в малому. Природа складається з тіл, до яких він відносив не тільки Сонце, Землю, зорі, але й найдрібніші «удивительної малости» частинки. Одну за другою доводить Ломоносов теоріями про те, що основні властивості тіл — питома вага, колір, запах і т. д. залежать від протяжності і

розташування цих елементарних частинок. Таким чином, основним вченням про матеріальність світу у Ломоносова являється атомізм. Ломоносов — один із самих гарячих послідовників атомізму. Атомізм постулював в його руках ключем до рішення самих різноманітних задач.

Для більшості вчених того часу хімія була збірником ідей, що опиралися на авторитет автора — для Ломоносова «все висловлене повинно бути доказане». Для Ломоносова «істинний» хімік повинен бути теоретиком і практиком». Як і в фізиці Ломоносов у хімії пояснював явища властивостями і змінами частинок, з особливою точністю формулюючи всі основні поняття хімії, зв'язані з будовою речовини.

Строго застосовуючи ці принципи, Ломоносов прийшов в 1748 році до відкриття одного з найвидатніших законів природи — закону збереження речовини і енергії.

А трохи пізніше Ломоносов доказав цей закон дослідями над прожарюванням металів у закритих посудинах, заперечивши думку авторитетів того часу.

Лише через сорок років в закордонній науковій пресі був опублікований подібний закон, відкриття якого приписується Лавуаз'є. В даний час встановлено, що Лавуаз'є користувався працями Ломоносова, знав про його відкриття.

Тільки шістьдесят років пізніше Дальтон ввів поняття про атому будову речовини. В дванадцятих науках працював М. В. Ломоносов і працював так, що в цих науках сталися корінні зміни. Астрономію Ломоносов збагатив відкриттям атмосфери на Венері. В геології він правильно пояснив походження кам'яного вугілля і нафти. В географії він вказує на Північно-морський шлях.

Він створив розмовну мову нашого народу, пише граматику і інші підручники. За висловом О. С. Пушкіна, Ломоносов не тільки заснував перший університет, «він, краще сказати, сам був нашим першим університетом».

Вібравши в себе все краще, що дала наука на той час, Ломоносов не став наслідником і шавувальником Заходу, а був самостійним творцем і мислителем. Він не шукав підтримки в авторитеті тих чи інших вчених, а втілював кращі творчі сили російського народу.

Ломоносов був подум'яний патріот. Він непохитно вірив, що Росія буде ще більш могутньою і багатішою країною. І тепер, в наші дні, ми завжди згадуємо нашого співвітчизника великого просвітителя, геніального вченого, філософа і подум'яного патріота — Михайла Васильовича Ломоносова.

Доцент В. ФЕДОСЕЄВ.

В. о. відповідального редактора І. ЗАБОКРИЦЬКИЙ.